

Unaturligt. Hvad stiller vi op, når naturen begynder at opføre sig på måder, vi ikke forstår? Kunsten har altid dyrket både landskabet og fantasien, men nu er det pludselig alvor.

Katastrofekunst

AF MARIA KJÆR THEMSEN

Pierre Hyughe: *Human Mask*. Copenhagen Contemporary, Papirøen. Indtil 21. maj 2017.

Strange Ecologies. X and Beyond. Griffenfeldsgade. Indtil 18. marts 2017.

Jeg er endelig kommet med på sci-fi-bølgen. Jeg har haft både kæresten og venner, der har forsøgt at overbevise mig om, at japanske horrorfilm, sci-fi-litteratur eller franske tegneserier var sagen. Men det har aldrig nogensinde sagt mig noget. Før nu. Måske er det, fordi *modet med det fremmede* pludselig er blevet en faretruende og reel mulighed? Kig bare på verden, som den ser ud lige nu: Politisk og klimamæssigt er katastrofen allerede indtruffet.

I virkeligheden er både naturen og forestillingen om andre mulige verdner noget, der altid har optaget kunstnere. Både som bibelske dommedagsprofetier og, omvendt, om Paradis på Jord.

I de senere år er det særligt katastrofen, der fantaseres om i kunsten. Godt hjulpet på vej af helt virkelige katastrofer, hvor den globale opvarmning og menneskeskabte ulykker som atomudslippet ved Fukushima minder os om vores skrøbelighed. Dette sidste har været inspirationskilde for den franske stjerne-kunstner Pierre Hyughes filmværk (*Untitled*) *Human Mask* (2014), der fra i aften vises i byens nye imponerende kunsthall på Papirøen, Copenhagen Contemporary.

Filmen varer 19 minutter, og hvert eneste billede udgør en slags smukt stilleben, der dvæler ved den »døde natur«. Filmen starter midt i kaos efter atomulykken ved Fukushima med tomme, ødelagte huse og menneskeforladte gader. Derfor minder den mig til en start om Jacob Kirkegaards ligeledes smukke film *Aion* (2005), der er optaget i Tjernobyls mennesketomme ruiner. I Hyughes film bliver landskabsportrættet af katastrofen dog

Filmens eneste karakter udgøres af en syret syntese mellem en abe, en asiatisk kvinde og en robot. Det vil sige menneskets fortid, nutid og fremtid til én forunderlig smuk, glathovedet og behåret skabning. Still fra Pierre Hyughes filmværk (*Untitled*) *Human Mask* (2014).

hurtigt koblet med en mere spekulativ og forestillet verden: hvor mennesket er væk, og noget *andet* tager over. Filmens eneste karakter udgøres af en syret syntese mellem en abe, en asiatisk kvinde og en robot. Det vil sige menneskets fortid, nutid og fremtid smeltet sammen til én forunderlig smuk, glathovedet og behåret skabning, der endda er noget så prosaisk som tjener i en restaurant. Hund/det går angstfyldt rundt og udfører de opgaver, som den har udført før katastrofen – en slags rutine, den ikke kan slippe – frem og tilbage mellem bordene og opvaskemaskinen. Eller også sidder den og keder sig, vipper med benene, kigger tomt frem for sig, mens miderne kravler i maden, og det drypper fra hansen. Det er tydeligvis et sted, der er blevet forladt med ét.

Dette øde landskab, hvor en reel katastrofe har fundet sted, bruges til at fremmane en mere spekulativ fabel, hvor mennesket og dyret er smeltet sammen, og hvor alle tider findes i ét væsen, i form af en dragende lille asiatisk kvindeabrobot – alt for behåret og

mimikløst glat på samme tid. Om vi befinder os i en muteret fremtid eller en parallel samtid, vides ikke, men filmens fabel(dyr) handler om *nu* og vidner om, at vi ikke har begreb om den natur, vi selv er del af, og at vi heller ikke kan overskue konsekvenserne af de handlinger, der har ført os ind i den såkaldt »antropocæne tid«. En tid, hvor klimaet er så præget af menneskets handlinger, at det kommer til at definere en helt ny geologisk periode.

VI finder en del af samme spekulative tendens i den netop åbnede *Strange Ecologies* på udstillingsstedet X and Beyond, der de sidste tre år har været dedikeret til at vise udstillinger om og med såkaldt katastrofekunst. Spekulativ betyder i denne sammenhæng, at det handler om tænkte katastrofer og forestillede verdner, men også at det kobler sig til den nye filosofi, der kalder sig 'spekulativ realisme', som tilbyder en ny måde at tænke forholdet mellem menneske og natur på.

Selvom udstillingen finder sted i et projektrum på Nørrebro, er den stringent bygget

op, som var den en museumsudstilling – med grafiske overskrifter skrevet på væggen (fra »Cosmic Encounters« til »Media as Nature«), og hvor der både er tegneserier, bøger, NASA-optagelser fra rummet, Lars von Triers story board til *Melancholia* (2011), samt en hel række både ældre og helt nye kunstværker. *Strange Ecologies* præsenterer med andre ord et sandt wunderkammer af værker, der vidner om kuratorens indsigt i emnet, og som emmer af ægte, ærlig passion og viden. Det smitter. For eksempel blev jeg fuldstændig betaget af tre malerier af amerikanske Paul Lehr. I ét værk, *Trumps of Doom* (1985), males, med stærke farver og i detaljer, et futuristisk landskab frem, hvor højhusene er helt groet til i grønne gevækster, mens de er ved at gå op i brand, og rumflyvere fylder luftrummet. For nogle gange er det ikke katastrofen selv, der fascinerer, men den måde, den portrætteres på. Igennem kunsten kan det grufulde orkestreres via skønheden. Måske er det i virkeligheden dét, der gør katastrofekunst så grundlæggende fascinerende. Den skaber et

Dans. Garvede Kitt Johnson vrider individuelle kropshistorier om herkomstens betydning ud af sine ni performere i *Stafet*, mens unge Stephanie Thomasen rammer et yngre publikum med sin dynamiske danseforestilling *Tro*.

Identitetens svære trin

AF MAJBRIIT HJELMSBO

X-act. Stafet. Iscenesættelse/koreografi: Kitt Johnson i samarbejde med performerne. Lyd: Sture Ericson. Lys: Mogens Kjempff. Scenografi: Charlotte Østergaard. Dansehallerne, Store Carl indtil 18/2.

Uppercut Danseteater. Tro. Koreografi: Stephanie Thomasen. Musik: Signe Lykke. Lys: Peter Bodholt Løkke. Dansekapellet indtil 12/2.

Da Dansehallerne slog dørene op i 2009, skete det med en forestilling, der tog publikum rundt i stedets mange faciliteter. Nu har Dansehallerne taget hul på sidste sæson før sommerens udflytning til midlertidige lokaler inden den endelige flytning til nabobygningen Kedelhuset i 2018. Der er en vis ironi i, at Kitt Johnson indleder sin forestilling *Stafet*

med at opdele publikum i grupper, der ledes til hver sin lokalitet i huset. Her bliver hver gruppe så taget med på en visualiseringsrejse i bedste mindfulness-stil med lukkede øjne med performerens stemme som guide til hjemlandets landskab. Turen rundt i Dansehallerne lokaler gælder således ikke huset som sådan, men snarere erindringen om huset, på samme måde som visualiseringsrejsen handler om performerens erindring om et sted, der via ord omsættes til en fantasirejse inde i publikums hoveder.

Efter denne stedsspecifikke intro i både hus, erindring og fantasi foregår resten af forestillingen på Store Carls scene, hvor 71-årige Gabi Dissmann som en norne strikker et blodrød tæppe med livstråden snoet hen over sine arme. De øvrige otte performerers geografiske tilhørsforhold og en nedtælling af årstal op-rides med håndfagter over gulvet, et historisk vue bagud i historien, nogle billedskabende,

andre ikke. Nationalitet, etnicitet, religion, politiske orienteringer oprulles. Ordene flyver over scenen på mange sprog, mest engelsk: racisme, feminisme, nazisme, politisk korrekthed, mens kroppene indtager signalpositioner. Det udvikler sig efterhånden til tics og vildt forvredne spasmer hos performerne, der er forskellige i både alder og etnicitet. Familienormers undertrykkende mekanismer skildres i groteske konstellationer med et befriende humoristisk tvist, der løser lidt op for den ellers noget langhårede forestilling.

Garvede Kitt Johnson har tidligere vundet Reumert-priser både som koreograf og danser. *Stafet* placerer sig imidlertid ikke blandt hendes bedste værker. Der er gode indslag. Den høje lemmedasker, der trommer vildt på sin krop, den lille ansigtsvrængende kvinde, den vanvittige pige, grinebiderdrengen og den bomstærke afrikanske kvinde. Men forestillingen trænger generelt til en stramning og

føles med sin halvanden time meget lang. I Dansekapellet har den unge ligeledes Reumert-vindende Stephanie Thomasen fat i et yngre publikum, der har taget Thomasens koreografiske blanding af breakdance og moderne dans til hjertet. Denne gang gælder det en abstrakt afsøgning af forskellige betydninger omkring ordet *Tro*. At tro – eller tvivle – på sig selv, på nogen, på kærligheden eller på Gud.

Stephanie Thomasen er selv på scenen sammen med fem adrætte, hormonbrusende ynglinge, der i åbningsbilledet alle forsøger at redde sig ud af urhavet og på land i lysstribens sikkerhed. Thomasen får med få enkle virkemidler meget ud af at skildre sammenholdet – eller bruddet – mellem individet og gruppen. Individet, som spejler sig i vandet, spejlet, vennen, gruppen. Bedetæpperne, der kan fungere som et mentalt helle, eller som kan rives væk under fødderne med et ryk. Badehåndklædet,

reelt billede af *det ukendte*, som vi så kan gyse over, mens vi på betryggende afstand kommer frem til, at det jo bare er en fabel.

Problemet er bare, at virkeligheden i nogle tilfælde er ved at overhale fantasierne, hvorfor denne form for kunst er så aktuel og vigtig lige nu. Af nye værker, der behandler denne kobling mellem det syntetiske og det naturlige, er Theis Wendts store smukke sten symptomatiske: De er nok skabt med naturlige materialer som grus og harpiks, men de ser enormt kunstige ud og ligner mere en 3D-rendering end en natursten. Og det er vist også meningen. Et andet værk, *Regnum Alba* (2015) af Pinar Yoldas, viser en samling af muterede dyr, der har mistet farven – en skræmmende horde af albinoddyr, der får fugl og fisk til at ligne hinanden. Biologien og

naturen ter sig pludselig mærkeligt, når mennesket forurener og intervenserer i planetens subtile økosystemer.

Et sigende billede, der på den enkleste måde opsummerer det hele, er et lille farverigt litografi af den franske sci-fi-tegneserieforfatter Moebius: En fyr i blå dragt står foran en kæmpe stor kosmisk svamp, der vokser op af jorden. »INCROYABLE!« udbryder han. For hvad skal man dog ellers sige, når man pludseligt møder en kæmpesvamp? Denne frydefulde gysen og skælvende fascination i mødet med det ukendte er egentlig hele denne udstillings grundlag: Hvad stiller vi op over for det ukendte, naturens ødelæggende kræfter, menneskets ødelæggende kræfter? Og kan billedet af undergangen samtidig være et billede af overgangen?

der forvandles til selvpinerens pisk. Og læder-sofaen, som kan være et tillokkende slængesig-i-um, eller som kan skabe misforståelser om, i hvilken retning sofaen skal flyttes.

Thomassen og hendes fem superskarpe dan-

sedrenge leverer i *Tro* masser af dynamiske og virtuose danseoptrin, spækket med humor, også der hvor alt ikke er skåret ud i pap og efterlader rum for fortolkning. Fornemt!

Nogle gange er det ikke katastrofen selv, der fascinerer, men den måde, den portrætteres på. Igennem kunsten kan det grufulde orkestreres via skønheden. Her Pinar Yoldas' mærkelige samling af albinoddyr kaldet *Regnum Alba* – det hvide kongerige.

Vinterferie
på museerne

medicinsk
museion

NYE
ÅBNINGSTIDER

TIRSDAG-FREDAG KL. 10-16
LØRDAG-SØNDAG KL. 12-16

Bredgade 62, 1260 København K • museion.ku.dk

danmarks
tekniske
museum

www.tekniskmuseum.dk, Fabrikvej 25, 3000 Helsingør

the
danish
chair
an
international
affair

Vinterferie
Japansk
maskeværksted
og gratis
omvisninger

DESIGN
MUSEUM
DANMARK

Vinterferie 11.– 26. feb
Ferieaktiviteter i Roskilde
10.00 - 17.00

I arkæologens
fodspor

VIKINGESKIBS
MUSEET

Gratis entré
u. 18 år

kbhmuseer.dk